

Az 1848. áprilisi napokból.

— A Magyar Hírlap eredeti tárczája. —

Az 1848-iki áprilisi napok hangulatát érekenesen jellemzik az akkori pesti lapokból vett alábbi szemelvények:

Azt a nagy örömet, azt az országos lelkesedést, amelyet az 1848-diki törvényeknek április 11-diki szentesítése keltett, a megelőző napokban uralkodott kínos bizonytalanság, forrongó nyugtalanság magyarázza meg legjobban.

Az *Életképek* a szentesítést megelőző számában a következőket írja:

Az elhatározó percz itt van. Midőn e sorokat írjuk, éjfél van, a szabadságtére töme van néppel, mely rivallja: Fegyverrel! Fegyverrel! Fáklyavilágnál olvassák fel a miniszterek a királyi kegyelmes leiratot, mely tudunkra adja, hogy a király adott szavát nem akarja beváltani. A nép rivallja: Megcsaltak bennünket, fegyverre, fegyverre! A harangokat félre akarják verni. Most vagy soha! Ezen szavakkal végzi beszédét az egyik miniszter. Ki kell hirdetni az országban: hogy a haza veszélyben van. Itt vannak késedelmeskedésünk keserű gyümölcsei. Mindennap hinni, mindennap megcsaltni és mégis mindennap újra reménykedni! A végső perczre jutottunk. Ki fog a polgárvérről felelni, mely a vakhit miatt omolni talál? Egyet-

len reményünket még a nádorba helyezzük. Kivüle csak az Isten és a kétségbeesés velünk. Szegény hazám, szegény hazám!

A lap végén aztán ott van a megnyugtató szó: Vége az aggodalmaknak. A király mindenbe beleegyezett. Egy óra óta mindenütt béke és rend.

A szentesítés megtörténte után «*Jókai Mór polgártestvérhez*» című, *Ábrányi* Emil aláírásu vezércikkben az öröm ily áradozását olvassuk:

Dicső, új korszak nyílik Magyarország számára!

Ezentul csak két nagy eseményt fog a magyar történetírás említeni: az országfoglalást Álmos ösvezér alatt — s az 1848-diki országgyűlést legjobb fejedelmünk, V-ik Ferdinánd alatt. És e kettőnek oly sok hasonlatossága van egymással! Álmos ide vezérlé őseinket s az országhódítást Árpádra bizá. — V. Ferdinánd jóváhagyá Magyarország újjászületését az egész munka bevégzését István Nádorra bizá. Árpád az új haza szélén Munkácson mondá ki, hogy e földet meg kell hódítaniok, István Nádor a régen birt haza szélén, Pozsonyban mondá ki, hogy Magyarország-
nak ujja kell teremtetnie!

E napokban jelent meg *Arany* Jánostól a «*Magyar nemzeti dal*», *Petőfi* Sándortól «*Feleségem és kardom*».

*

Jókai Mór Délibáb című cikkéből átvesszük a következőket:

Én nem tagadlak meg költészet istene! Elpartolt mindenki töled, fölkeneid, akiknek fejére magad tevéd fel a koszorut, kihagyták aludni oltárodon a Veszta-lángot, elszórták lantjaikat és kardot ragadtak s arcodat elfeledék. De én nem tagadlak meg soha. Imádtalak a nyugalom óráiban s te velem leenedsz, ha küzdeni fogok, velem, ha meghalok.

Fel fogsz keresni engem, ha vándor uton járok, keresve száműzött feleimnek boldogabb hont, dicsőségesebb sirt. S én elmondandom nekik: Nézzétek azt a fehér hattyut, mely a szabad égben oly szabadon repül melegebb táj felé. Nem a szülőföld, — a *szabadság a haza*. Ahol szabadság van, ott van a mi hazánk. A börtön nem haza, ha aranyrostély van is az ablakon.

Dalt, dalt a szabadság istenének. Aczélok énekét, halálhörgést, lovak nyerítését! Csatára!

*

Az akkori gondolkodást jellemzik a lapok következő apróságai:

— «A pesti polgárság szörnyen haragszik a *vörös színre*. Azt hiszi, hogy ez mindjárt guillitont jelent. Az egyenlőségi század bajnokainak ismertető jele vörös szalag lévén, szombaton délután ezek közül néhánynak osztattak ki a legelső forradalmi ütlegek, szalagaik letéptvén karjaikról.»

»A nemzeti őrsereg napról-napra szapo-

Mai számunk 16 oldal.

rodik. Egy ugynevezett *fekete sereg* is alakult, fekete zászlóval, halálfő a közepén. Itt vonult össze a néhai arisztokráciának vert maradványa. Hadd gyászolja mindenki a maga halotjait, ki fehérben, ki feketében.»

— «Mi lesz már most ezekből a szegény cenzorokból? (Csakhogy már egyszer megértük, hogy mi sajnálhatjuk őket!) Kovácsmesterek nem lehetnek, mert ők csak békókat tanultak csinálni, ezekre szükség többé nincsen. Kertészek nem lehetnek, mert ők a virágokat gyomlálnák ki s a maszlagokat tennék üveg-házba. Szabók nem lehetnek, mert az ő ollójuk szabása után a karbonári köpönyegből is gályarabkámzsa támadna.»

— «Nemesség megszűnése. Hát nem lesz többé hautvolée bál? Hát a parasztnak is be szabad jönni a kaszinóba? Hát a leeresztett haju leányasszonynak is le szabad ülni arra a padra, ahol a kalapos kisasszony ül? Hát a varga leányának is szabad lesz már parazolt hordani? Hát a kékbeli ember semmivel sem lesz alábbvaló, mint a zöldbeli ember? Hát czivis lesz már most minden ember? Hát nem csapják meg a parasztot többet? Hát. . .

Eh, hisz ez égbekiáltó.»

— «A Német Színház április 15-dikén ünnepélyesen bezáratott. Forst ur beadta a kulcsot. Más szóval elkergették. Egy tüsszenése a forradalomnak s a kártyavár, mit harmincz fogadott tapsoló ordítása meg se ingatott, ledül!»